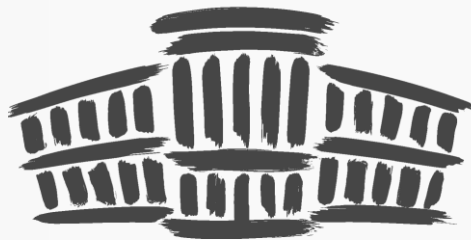

СУБОТИЦА
SZABADKA
SUBOTICA
SUBOTICA
2024

13. МЕЂУНАРОДНА МЕТОДИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

13. NEMZETKÖZI MÓDSZERTANI KONFERENCIA

КОМПЕТENCIÁK

13. MEĐUNARODNA METODIČKA KONFERENCIJA

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

13TH INTERNATIONAL METHODOLOGICAL CONFERENCE

COMPETENCES

13. Међународна методичка конференција

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Зборник радова

Датум одржавања: 7–8. новембар 2024.

Место: Универзитет у Новом Саду, Учитељски факултет на мађарском наставном језику,
Суботица, ул. Штросмајерова 11., Република Србија

13. Nemzetközi Módszertani Konferencia

КОМПЕТENCIÁK

Tanulmánygyűjtemény

A konferencia időpontja: 2024. november 7–8.

Helyszíne: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
Szabadka, Strossmayer utca 11., Szerb Köztársaság

13. Međunarodna metodička konferencija

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Zbornik radova

Datum održavanja: 7–8. studeni 2024.

Mjesto: Sveučilište u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku,
Subotica, ul. Strossmayerova 11., Republika Srbija

13th International Methodological Conference

COMPETENCES

Papers of Studies

Date: November 7–8, 2024

Address: University of Novi Sad, Hungarian Language Teacher Training Faculty,
Subotica, 11 Štrosmajerova str., Republic of Serbia

Издавач

Универзитет у Новом Саду
Учитељски факултет на мађарском наставном језику
Суботица

Kiadó

Újvidéki Egyetem
Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar
Szabadka

Izdavač

Sveučilište u Novom Sadu
Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku
Subotica

Publisher

University of Novi Sad
Hungarian Language Teacher Training Faculty
Subotica

**Одговорни уредник / Felelős szerkesztő /
Odgovorni urednik / Editor-in-chief**

Valéria Pintér Krekić

Уредник / Szerkesztő / Urednik / Editor

Márta Törteli Telek
Éva Vukov Raffai

**Технички уредник / Tördelőszerkesztő /
Tehnički urednik / Layout editor**

Attila Vinkó
Zsolt Vinkler

+381 (24) 624 444
magister.uns.ac.rs/conf
inter.conf@magister.uns.ac.rs

ISBN 978-86-81960-32-5

Суботица – Szabadka – Subotica – Subotica
2024

САДРЖАЈ
TARTALOM
SADRŽAJ
CONTENTS

Babcsányi-Tóth Gabriella, Inczedy Piroska, Appl Zsuzsanna	13
A Waldorf pedagógiában rejlő lehetőségek a szociális kompetencia fejlesztésére	
Balogh Mónika	21
Interkulturális óvodai projekt bemutatása	
Anetta Bacsa-Bán, Sándor Kolacsek	31
Continuous Professional Development for Vet Teachers: Opportunities and Obstacles Based on a Case Study	
Bencéné Fekete Anikó Andrea	45
Tanulási kompetenciák fejlesztése a felsőoktatásban: Elméleti alapok és gyakorlati megközelítések	
Gyula Bíró	53
An innovative approach to teaching philosophy and ethics, integrating subjects	
Biró Violetta	62
Komplex művészetterápia bántalmazott serdülőkorú lányok körében	
Borsos Éva	70
A 4. éves tanító szakos hallgatók oktatási kompetenciája	
Dávid János	77
A hulladékmentes életmódhoz szükséges kompetenciák kialakítása kisiskolás korban	
Halasi Szabolcs, Borsos Éva, Námesztovszki Zsolt, Stajer Anita	87
A digitális eszközök használata és a fizikai aktivitás közötti összefüggés a vajdasági alsó osztályos tanulók esetében	
Ladnai Attiláné, Demeter Gáborné, Komlósi Veronika Júlia, Hoss Alexandra	94
Innovatív szemlélettel a neurodivergens gondolkodású gyermekekért	

Marija Lorger , Mirna Putica, Ivan Prskalo	105
Opće i specifične kompetencije učitelja za provođenje sata Tjelesne i zdravstvene kulture	
Mező Katalin, Mező Ferenc	112
Tanuló-központú tanítást/tanulást támogató tanári kompetenciák	
Ivana Nikolić, Ivan Prskalo, Lana Mađar	122
Tjelesna aktivnost i sedentarno ponašanje roditelja i djece predškolske dobi	
Papp Zoltán, Manojlovic Heléna, Bükki Eszter, Kovács Elvira	129
Mesterséges intelligencia a szakképzésben: Tanári kompetenciák, kihívások és fejlesztési igények magyarországi és szerbiai kitekintésben	
Stankov Gordana, Papp Zoltán, Szilágyiné Szinger Ibolya	148
Matematikai és kognitív kompetenciafejlesztés táblázatos betűrendezés feladaton alapuló ismétléses permutációk tanításával óvodás és általános iskolás gyerekeknek	
Гордана Станков, Габриела Тот-Бабчањи	160
Алгебарске структуре и ученичке компетенције	
Draženko Tomić	168
Načelo zornosti u nastavi, prema časopisu <i>Kršćanska škola</i>	
Mariann Tóth	175
Application Possibilities of Drama Pedagogy in Secondary Church Schools Based on Interviews	
Törley Gábor, Bernát Péter	187
Típusfeladatok megoldási módszerei táblázatkezeléssel és programozással	
Smiljana Zrilić, Anđela Knežević, Karmen Travirka Marčina	197
Kompetencije studenata završnih godina učiteljskih studija za prepoznavanje darovite djece	
Vedrana Živković Zebec, Ines Pacek	208
Representation of Characters with Disabilities in Picture Books	
Аутори / Szerzők / Autori / Authors	217

A 4. ÉVES TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓK OKTATÁSI KOMPETENCIÁJA

BORSOS ÉVA

Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka, Szerb Köztársaság
bborsoeva@gmail.com

Összefoglaló

A kompetencia szónak a köznyelvben két jelentése van: illetékesség, hatáskör illetve szakértelem, hozzáértés, alkalmasság. A mai világban már az élet minden területén megjelennek a kompetenciák, így történt ez az oktatásban is. A pedagógiai definíció szerint a kompetencia a készségek és képességek csoportja, melyek használatával az adott személy képes problémákat megoldani. Az Európai Tanács nyolc kulcskompetenciát határozott meg az alapfokú oktatás tekintetében, a szerbiai Oktatási Minisztérium pedig tizenegyet. Munkámban a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző kar 4. éves tanító szakos hallgatóinak kompetenciáját vizsgáltam a gyakorló iskolában megtartott környezetünk illetve természet és társadalom órák keretein belül. Az eredmények azt mutatják, hogy a hallgatók összességében megszerezték a tantárgy tanításához szükséges készségeket és képességeket és alkalmasak a környezetünk/természet és társadalom oktatására.

Kulcsszavak: kompetencia, környezetünk, oktatás, tanító szakos hallgatók, természet és társadalom.

1. Bevezetés

1.1. A szerbiai oktatási rendszer

A szerbiai oktatási rendszerben a természettel kapcsolatos első ismereteiket a gyerekek még az iskoláskor előtti intézményben, az óvodában szerzik meg. A projekt oktatás keretein belül ez igen tág határok között mozog, de a program előír bizonyos alapvető kritériumokat (Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju, 2021). Az óvodában megszerzett tudásra próbálnak építkezni az oktatás következő szintjén az általános iskolában, ahová a fent említett ok miatt nagyon diverz tudásszinttel érkeznek a tanulók. A biológiával (növényekkel, állatokkal, környezetvédelemmel) kapcsolatos témák egyéb természettudományos ismeretanyaggal (fizika, kémia, földrajz) illetve társadalmi tájékozottsággal (történelem, néprajz) egészülnek ki. Az 1. és a 2. osztályban a tantárgy neve környezetünk vagy környezetismeret. A 3. és a 4. osztályban igazából csak a név változik meg természet és társadalomra (National Curriculum Serbia, 2013). A témák sokszínűségének megfelelően ez a tárgy biztosítja az alapokat számos felsőbb osztályos tantárgyhoz: biológia, földrajz, fizika, történelem stb. A környezetünk illetve természet és társadalom órák során feldolgozott témakörök spirális elrendeződést mutatnak. Ez azt jelenti, hogy egyes témák osztályról osztályra ismétlődnek, csak tartalmilag bővülnek (Borsos, 2022; Czékus, 2005). Ezen témák közé tartozik: az élő természet, az élettelen természet, az élő és az élettelen természet közti kapcsolat, az ember tevékenysége, tájékozódás térben és időben, mozgás, az anyagok fajtái és tulajdonságai. Az ismétlődő témák főként az 1. és a 2. osztályra jellemzőek. A 3. és 4. osztályban nagyobb hangsúlyt kap a szerb és a magyar történelem, Szerbia megismerése és a környezetvédelem (Borsos, 2022; Czékus, 2013).

1.2. Munka a gyakorló iskolában

Az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karának tanító szakos hallgatói az első és második évben általános alapozó tárgyakat hallgatnak, mint például pszichológia, pedagógia, neveléstudomány stb. (Borsos, 2019).

A harmadik év az egyes tárgyak oktatásának módszertani alapjainak elsajátítására összpontosít. Az ötödik és a hatodik szemeszter során a hallgatók elméleti illetve gyakorlati órákon vesznek részt mind a hat tárgyból. Egyetemünkön a matematika, a magyar nyelv és irodalom, a testnevelés, a képzőművészet, a zeneművészet és a környezetünk/természet és társadalom tantárgyak kaptak külön-külön módszertani órákat. Ez a legtöbb esetben heti három elméleti órát és egy gyakorlati órát jelent. A környezetünk/természet és társadalom tantárgyak esetében a háttérrel a bevezetés a természettudományokba, a biológia és a környezetismeret módszertan órák biztosítják (Borsos, 2019). Mindkét tárgyat a 3. év tavaszi szemeszterében oktatjuk heti három elméleti és egy gyakorlati órán. Az egyszerűbb kivitelezés miatt az elméleti és a gyakorlati órákat is tömbösítve tartjuk meg: az első hetekben heti négy óra elméletet tartunk és utána következnek a gyakorlati órák (Borsos, 2022). A módszertan gyakorlatok során a hallgatók már gyakorolják az óravázlatírást, az óra tartást, a különféle munkaformák használatát, az egyes taneszközök alkalmazását stb. Egymásnak tartanak úgy nevezett óra szimulációkat: az egyik hallgató a tanító, a többiek pedig a „tanulók”. Mivel ez nekik még nagyon új, így egy hallgató csak az óra egyik részét tartja meg, vagyis hárman tartanak meg egy órát (Borsos, 2022). A világválság miatt bekövetkezett változások hatására már nem csak 45 perces, de 30 perces órák megtartására is fel kell készíteni a hallgatókat. Sajnos bármikor bekövetkezhet egy hasonló helyzet és az oktatási intézmények is időnként 35 perces órákkal dolgoznak különféle okok miatt (munkabeszüntetés, iskolanap stb.). A hallgatóink többsége a módszertan tárgy lehallgatása előtt úgy képzelem, hogy a 45 perces órákat úgy rövidítjük 30 percesre, hogy kihagyjuk a bevezető vagy a befejező részt.

A félév végén biológiából szóbeli, bevezetés a természettudományokba és környezetismeret módszertanból pedig írásbeli vizsgát tesznek a hallgatók. Az utóbbi vizsga utolsó két kérdése a gyakorlati részre vonatkozik: egy megadott tanítási egységhez kell megtervezni az óra bevezető vagy befejező részét. Hallgatóinknak 3. és 4. évben is lehetőségük van választható tárgyakat hallgatni, melyek során még több módszertani ismeretre tehetnek szert a hagyományos és a modern oktatási típusokkal kapcsolatban illetve biológiával kapcsolatos tudásukat is bővíthetik (Borsos, 2022).

Negyedik évben a gyakorló iskolákban a hallgatók már teljes 45 perces tanítási órákat tartanak meg a mentortanító és az egyetemi tanár felügyelete mellett. Egyedül tervezik és valósítják meg ezeket az órákat (Borsos, 2022). Az első félév végén csak aláírást kapnak. A második félév végén viszont már osztályzat is kerül az indexbe, mely az év során megtartott órákra kapott jegyek átlagából alakul ki. Május utolsó két hetében valamelyik szabadkai általános iskolában vannak gyakorlaton. Ennek során minden tantárgy minden óráját ők tartják. Kivételt csak a szerb nyelv, az idegen nyelv és a hittan képeznek.

Az egyetem két gyakorló iskolája közül a 2023/2024-es tanévben a Majsai Úti Általános Iskolában valósult meg a környezetünk/természet és társadalom tanításának gyakorlata. A hallgatók alacsony létszáma miatt csak egy csoportban tudunk dolgozni. Ez azt jelentette, hogy két osztályban tanítottak a hallgatók: 2. osztályban és 4. osztályban. Ebbe mi nem szólhatunk bele, a gyakorló iskolából kapjuk az órarendet. Egy órát egy hallgató tartott meg, vagyis egy nap két hallgató tanított. A többiek pedig figyelték és véleményezték az órákat.

A két gyakorló iskola minden osztályában van beépített projektor, laptop és interaktív tábla is. Az itt megtartott órák során a hallgatók dönthetnek arról, hogy milyen IKT eszközöket illetve taneszközöket kívánnak alkalmazni az általuk megtartott tanítási órán (Borsos, 2022). A mentor tanító csak az aktuális tanítási egységet és az óra típusát adja meg nekik. Az egyetemi tanár illetve tanársegéd, pedig módszertani szempontból javítja ki vagy módosítja a hallgató által megírt óravázlatot.

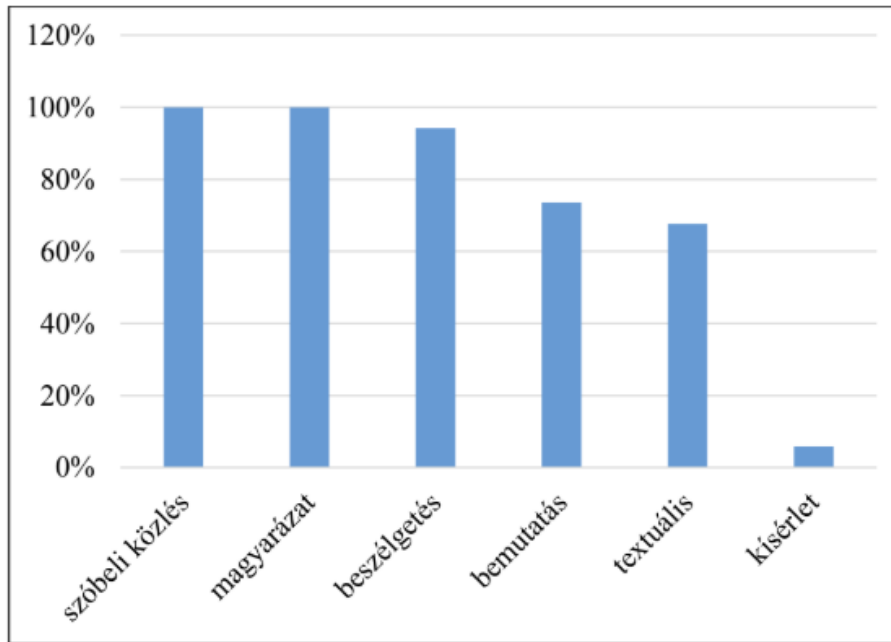
2. Célkitűzés

Munkánkban arra kerestük a választ, hogy az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző kar 4. éves tanító szakos hallgatói rendelkeznek-e azokkal a kompetenciákkal, amelyek szükségesek ahhoz, hogy eredményesen és hatékonyan tudjanak a továbbiakban környezetünk illetve természet és társadalom órákat tartani.

3. Eredmények

A hallgatók a 2023/2024 tanévben összesen 34 órát tudtak megtartani, ebből tizennégyet az első félévben és húszat a második félévben. A kilenc hallgató négy alkalommal került sorra. Az órák óra típus szerinti eloszlása egy kicsit aránytalan volt: nyolc darab ismétlő órát és huszonhat darab új anyagot feldolgozó órát kaptak a hallgatók. Sajnos ebbe nem áll módunkban beleszólni, ezt a tanítók határozzák meg a tanterv alapján.

A felmérés során a hallgatók által alkalmazott munkamódszert, a munkaformát, a használt taneszközöket és a hallgatók által kapott osztályzatokat elemeztem ki.

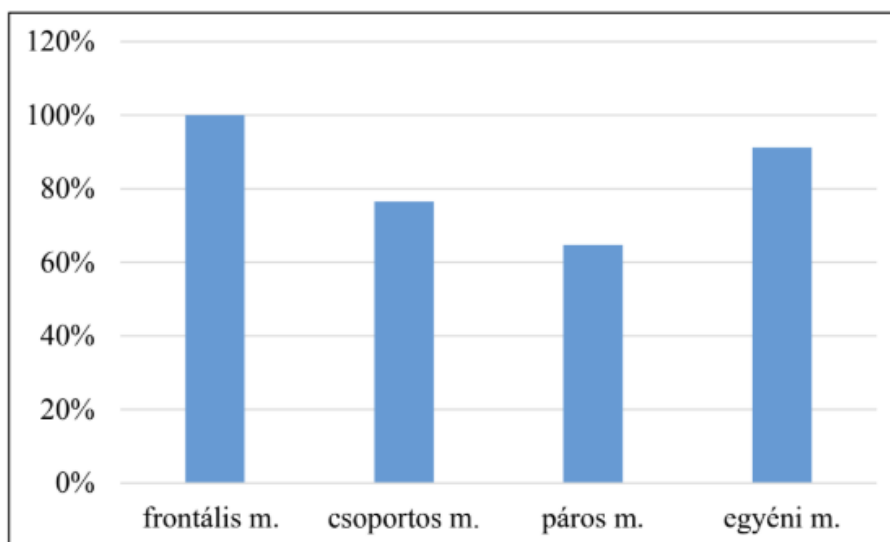

1. ábra: A hallgatók által alkalmazott oktatási módszerek megoszlása

Az 1. ábrán látható grafikonról leolvasható, hogy a „szóbeli közlés” és a „magyarázat” módszere minden órán előkerült. A „beszélgetés” módszerét a 34 megtartott órából 32 óra (94,18%) során alkalmazták a hallgatók. A „bemutatás” módszere 25 darab (73,53%) tanítási órán került elő. Az „írásbeli (textuális)” módszer a fent említettekhez képest sokkal, kevesebb alkalommal került bele az óravázlatokba. Ennek a magyarázata ott keresendő, hogy a hallgatók elfelejtették beleírni az óra vázlatba, mert a gyerekek szinte minden órán dolgoztak a munkalapban vagy feladatlapot kaptak a hallgatóktól. Ezt egyébként az ismétlő órák magas száma is indokolta.

Kísérletet csak két alkalommal (5,88%) végeztek a hallgatók vagy a gyerekekkel közösen vagy maguk a gyerekek végezték el. Ez nem túl jó eredmény, mert a közismert tény, hogy amit a gyerekek megtapasztalhatnak, kipróbálhatnak azt sokkal gyorsabban, könnyebben megjegyzik és tartósabb tudást is ad számukra. Ma már hatalmas segítséget nyújt a hallgatók számára az internet, ahol számos könnyen elvégezhető, biztonságos, egyszerű eszközöket igénylő kísérletet tudnak találni.

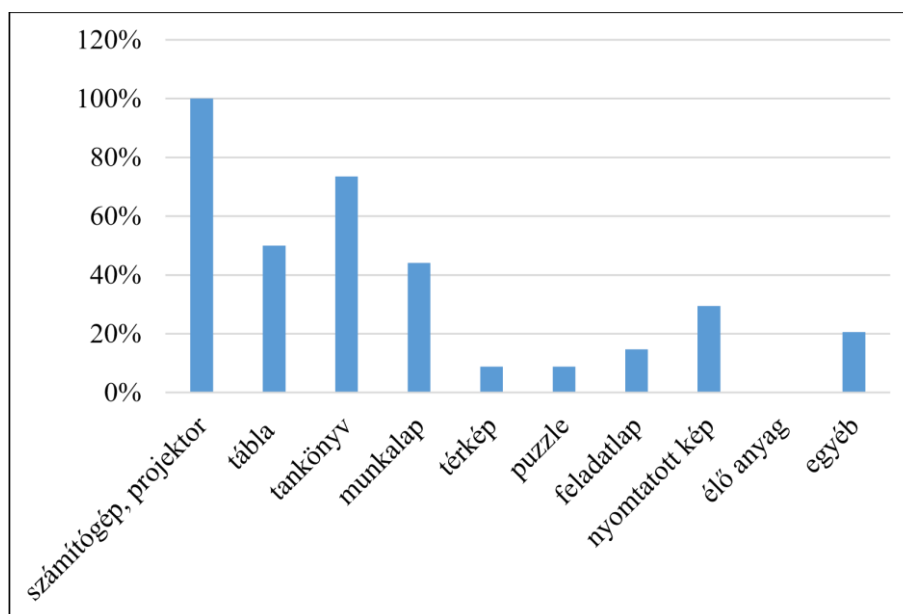
A használt munkamódszerek százalékos arányából egyértelműen kiderül, hogy a hallgatók próbálták ezeket az órák alatt kombinálni és ezzel érdekesebbé tenni a tanítási egységek feldolgozását.

2. ábra: A hallgatók által alkalmazott munkaformák

A 2. ábra a hallgatók által alkalmazott munkaformákat mutatja be. A frontális munkaforma minden egyes órán megvalósult. A csoportos munka 26 órán (76,47%) volt jelen. Ennek az lehet az oka, hogy néhány hallgató eleinte félt alkalmazni, mert attól tartottak, hogy nem fogják tudni kontrollálni a gyerekeket és az általuk végzett munkát. Kezdetben, októberben főként a fegyelem megtartása okozott problémákat a hallgatók számára.

Párban 22 óra (64,71%) során dolgoztak a gyerekek, egyéni munkát pedig harmincegyszer (91,18%) kellett végezniük. A fenti grafikonból szépen látszik, hogy a hallgatók a munkaformák esetében is a változatosságra törekedtek és próbálták kombinálni ezeket a tanítási órák hatékonyabbá és érdekesebbé tétele érdekében.

3. ábra: A hallgatók által használt taneszközök

A hallgatók által használt taneszközöket a 3. ábra szemlélteti. Legtöbb esetben a számítógép és a projektor segítette a hallgatóknak az órátartásban, ezeket az eszközöket minden órán alkalmazták. Ez nem számít jó eredménynek, mert képesnek kell lenniük IKT eszközök nélkül is hatékonyan oktatni. Egyrészt, mert a gyakorló iskoláink technikailag jól felszereltek és folyamatosan modernizálódnak, de Vajdaságban nem minden iskolában van ez így. Előfordulhat, hogy a hallgató egy olyan iskolában kap

majd munkát, ahol nem áll rendelkezésére semmiféle ilyen típusú eszköz és ott is helyt kell állnia. Másrészt bármikor bármelyik iskolában adódhat technikai probléma, akár egy sima áramszünet, amikor nem tudnak, majd ilyen eszközöket alkalmazni. A gyakorló iskolában végzett tanítási gyakorlat remek alkalom lenne arra, hogy az ilyen szituációkra is felkészüljenek.

A gyakoriság szempontjából a tankönyv került a második helyre (73,53%). Ezt főképp arra használták a hallgatók, hogy különféle ábrákat mutassanak meg a gyerekeknek. A harmadik helyet (50%) a tábla szerezte meg. Itt vagy a hallgatók magyaráztak, írtak fel valamit a gyerekek számára vagy a gyerekek oldottak meg kivetített feladatokat.

Számomra meglepő volt, hogy a munkalapok mindössze 15 órán jelentek meg (44,12%). A feltételezés az volt, hogy a számítógép és a projektor után a második leggyakrabban alkalmazott taneszköz lesz, mert a tananyaghoz szorosan kapcsolódó, sokszínű, könnyen elérhető feladatokat tartalmaz.

A nyomtatott képek az órák nagyjából egyharmadán (29,41%) szerepeltek taneszközként. A feladatlapok mindössze öt órán (14,71%) jelentek meg. Valószínűleg sok időt és energiát igényelt a hallgatóktól ezek elkészítése, összeállítása. Ez azért is meglepő, mert az interneten már szinte minden egyes tanítási egységhez lehet találni többféle feladatot is, vagy akár kész feladatlapokat is, melyek kicsi változtatásokkal könnyedén alkalmazhatóak. A kirakó (puzzle) és a térkép három órán (8,82%) segítette a gyerekek tanulási folyamatát. A fent nem említett, de a hallgatók által alkalmazott taneszközöket az egyéb kategóriába soroltam. Ilyenek voltak a modellek, a labda, az igaz-hamis tábla stb.). Ezek hét darab órán (20,59%) segítették a hallgatók munkáját.

Grafikonokon nem szokás 0% ábrázolni, de szerettem volna bemutatni, hogy a környezetünk illetve a természet és társadalom órák legjellegzetesebb, legfontosabb és leghatékonyabb taneszközét az „élő anyagot” a hallgatók egyáltalán nem használták. A gyerekek számára hatalmas élményt és könnyű tanulási lehetőséget jelent például megnézni egy tavaszi virág csodás színét, megszagolni azt esetleg meg is tapogatni. Nem beszélve az olyan dolgokról, amiket akár meg is kóstolhatnak (zöldségek, gyümölcsök stb.). A tanítási egységek lehetőséget adtak a hallgatóknak ezen taneszközök használatára, de ők nem éltek vele.

1. táblázat: A hallgatók tanítási gyakorlatra kapott osztályzatai

hallgató	1. órátartás	2. órátartás	3. órátartás	4. órátartás	végző jegy
lány 1	6	9	10	9	9
lány 2	9	7	6	9	8
lány 3	10	10	10	-	10
lány 4	10	7	9	8	9
lány 5	8	7	5	5 6	6
lány 6	9	9	10	10	10
lány 7	9	10	8	7	9
fiú 1	10	10	10	10	10
fiú 2	6	6	8	8	7

A hallgatók osztályzatai az óravázlatra kapott osztályzat és az óra megtartására kapott osztályzatok átlagából alakulnak ki. Ezek láthatóak az 1. táblázat második, harmadik, negyedik és ötödik oszlopában. A „végző jegy” az indexbe kerülő osztályzatok láthatóak. Ez a négy órátartásra kapott osztályzatok átlaga alapján számoljuk ki. Két hallgató kivételével, a többieknek akadtak módszertani problémái a tanítási órák megvalósítása során.

A környezetünk illetve természet és társadalom tantárgy tanítási gyakorlatát mind a kilenc hallgató teljesítette. Három hallgató (33,33%) zárta az évet 10-es végző osztályzattal. Szintén hároman érdemelték 9-es osztályzatot. Egy-egy hallgató (11,11%) teljesítményét, pedig 8-as, 7-es illetve 6-os osztályzattal tudtuk értékelni.

4. Következtetések

A fent bemutatott adatok a hallgatók óravázlatainak elemzéséből származnak. Egyértelműen azt mutatják, hogy az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző karának 4. éves tanító szakos hallgatói rendelkeznek azokkal a kompetenciákkal, amelyek ahhoz szükségesek, hogy szakszerű környezetünk illetve természet és társadalom órákat tudjanak tartani. A módszertani elveknek megfelelően és változatosan használják a munkamódszereket és a munkaformákat. Ezt bizonyítja a „szóbeli közlés”, a „magyarázat” és a „beszélgetés” módszerének magas százaléka is. E tekintetben az egyetlen dolog, amin javítani kell az a kísérletek több órán való megjelenése. A gyerekek számára fontos, hogy kipróbálhassanak, megtapasztalhassanak dolgokat (Borsos, 2015). Ez a mai technikailag igen fejlett világunkban még érdekesebb is számukra, mint a prezentációk, a videók illetve a számítógépes oktató feladatok. Nem szabad megfélekednünk a saját tapasztalatokon alapuló ismeretszerzés fontosságáról és hatékonyságáról (Borsos, 2020).

Az alkalmazott munkaformák tekintetében is jól teljesítettek a hallgatók. Szinte minden tanítási órán próbálták kombinálni a frontális-, a csoportos-, a páros és az egyéni munkát. Az esetek nagy többségében jól sikerült ezt megvalósítaniuk is. A páros munka és a csoport munka esetében eleinte egyes hallgatóknak voltak problémái, főként a fegyelem és a figyelem megtartásával, de némi tapasztalatszerzés után már ezek sem okoztak számukra nehézséget.

A taneszközök használatánál tapasztaltam talán a legnagyobb hiányosságokat. Az, hogy minden órán megjelent a számítógép és a projektor akár a prezentáció bemutatását segíteni, akár különböző digitális feladatok (wordwall, kahoot stb.) gyakorlását szolgálta, azt bizonyítja, hogy a hallgatók megfelelő digitális kompetenciákkal rendelkeznek és megfelelően elsajátították ezen eszközök használatát. Mindennek ellenére gyakorinak tartom a digitális eszközök használatát és hiányolom az élő anyag valamint a tantermen kívüli oktatás alkalmazását. Fontos lenne, hogy a tanulók megfigyelhessék az élőlényeket a maguk valóságában, valós méretében, mert csak így tudják megismerni a természetet, a közvetlen környezetüket (Borsos, 2018a). Ezek a folyamatok fontos szerepet játszanak a gyerekek környezettudatosságának kialakításában illetve fejlesztésében és a környezetvédelem fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni.

A tanulók osztályzatai arról árulkodnak, hogy mindannyian megfelelő kompetenciákkal rendelkeznek ahhoz, hogy önállóan tudjanak majd órákat tartani, hiszen mindenki átmenő osztályzattal teljesítette a tárgyat. Ennek ellenére, azért előfordultak módszertani hibák, amit mi sem bizonyít jobban, mint, hogy nem minden hallgató kapott minden órátartására 10-es osztályzatot. Az évfolyam átlagteljesítménye: 7,64. A végső osztályzatok átlaga kicsi jobb: 8,66.

A hallgatók számára az óra tartási gyakorlatok során fő problémát a gyerekek fegyelmezése okozta. Az, hogy a tanulók nem viselkedtek megfelelően és nem figyeltek az órákon arra utal, hogy nem kötötte le őket az óra illetve a tananyag. Ez pedig módszertani okokra vezethető vissza, nem megfelelően dolgozta fel a hallgató az adott tanítási egységet. E jelenség egyik okozója az lehet, hogy a hallgatók kis létszáma miatt csak egyetlen csoportban dolgozunk és egy hallgató maximum négy órát tud megtartani. Néhány évvel ezelőtt még két-három csoportra voltak felosztva és akár hét-nyolc órát is meg tudtak tartani egy tanítási év folyamán.

Ennek másik magyarázatát a 3. éven hallgatott „környezetünk tanítás módszertana” tantárgy teljesítésénél keresném. A bevezető részben már említettem, hogy a tárgy óraszám 3 óra elmélet és 1 óra gyakorlat. Az elméleti órákon a hallgatók nem igazán figyelnek, a telefonjaikat nyomkodják stb. A tanulást a vizsga előtt néhány nappal kezdik meg a tankönyv és a prezentációk segítségével. A gyakorlatok során a fő céljuk: a valahogyan kapjam meg a 6-t. Ennek is kereshetnénk az okait, hogy ők a „covid generáció”, hogy az okos eszközök világában nőttek fel, hogy koncentrációjuk rövid ideig tart, hogy az ő generációjukat nem érdekli semmi stb. Ennél viszont sokkal hatékonyabb, ha megoldást keresünk a problémára. Az elmúlt tanévben kísérleti jelleggel megfordítottam a gyakorlati és az elméleti órák számát. Így heti 3 óra gyakorlatot tartottam, amely alatt a hallgatók aktív tanulással óra szimulációkon keresztül tartottak egymásnak órát és mindössze heti 1 órán hallgattak passzívan előadást. A hallgatók sokkal kreatívabbak, aktívabbak és motiváltabbak voltak az előző tanévek hallgatóihoz képest. A vizsgát is mindenki gond nélkül teljesítette, amire az elmúlt nyolc évben nem volt példa. Ők most a 2024/2025-ös tanévben lettek 4. évesek és most végzik tanítási gyakorlatukat. A kísérlet eredményéről így jövőre tudok beszámolni ☺

IRODALOMJEGYZÉK

- Borsos, É. (2022): *Látogatások és kirándulások szervezése – tantermen kívüli oktatás*. Magyar Tannyelvű Tanítóképző kar, Szabadka. Szabadka: Grafoprodukt Nyomda.
- Borsos, É. (2022): Vajon a pandémia megváltoztatta-e a tanító szakos hallgatók IKT használati szokásait? *9. Međunarodna IKT Konferencija - Zbornik radova naučnih konferencija Učiteljskog fakulteta na mađarskom nastavnom jeziku 2022*.
- Borsos, É. (2015): Számítógép kontra „tábla és kréta”. *Munkák gyűjteménye, 4. nemzetközi tudományos módszertani konferencia, Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka*.
- Borsos, É., Banos–González, I., Borić, E., & Patocskai, M. (2020): The opinion of elementary school teachers about the use of ICT in biology classes in four European countries, *Croatian Journal of Education*, 22. 3, 965–981.
- Borsos, É., Kovács, E., & Horák, R. (2019): Az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar hallgatóinak taneszköz használati szokásai a természet és társadalom órák megtartása során a 2018-as év őszi szemeszterében. *Módszerek, művek, teóriák a X. Tantárgy-pedagógiai nemzetközi tudományos konferencia előadásai*.
- Borsos, É., Patocskai, M., & Borić, E. (2018): Teaching in nature? Naturally! *Journal of Biological Education*, 52. 1. 1–11.
- Czékus, G. (2005): *A természetismeret tanítás módszertana*. Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka. Szabadka: Grafoprodukt MM print Nyomda.
- Czékus, G., Major, L., & Horák, R. (2013): *A környezetünk és a környezetismeret módszertana*. Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka. Szabadka: Grafoprodukt Grafoprodukt.
- Pravilnik o nastavnom planu za prvi, drugi, treci i četvrti razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja i nastavnom programu za treci razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja* ("Sl. glasnik RS – Prosvetni glasnik", br. 1/2005, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010,3/2011 - dr. pravilnik, 7/2011 - dr. pravilnik 1/2013), Serbia. [National Curriculum Serbia]
- Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju* ("Sl. glasnik RS, br. 18/2010, 101/2017, 113/2017 - dr. zakon, 95/2018 - dr. zakon, 10/2019, 86/2019 - dr. zakon, 157/2020 - dr. zakon, 123/2021 - dr. zakon i 129/2021), Serbia

4TH YEAR TEACHER TRAINING STUDENTS' EDUCATIONAL COMPETENCE

Abstract

In common language the word competence has two meanings: competence, authority and expertise, and competence and aptitude. In today's world competencies appear in all areas of life, and this is how it happened in education as well. According to the pedagogical definition competence is a group of skills and abilities, using which the given person is able to solve problems. The European Council has defined eight key competences for primary education, and a Serbian Ministry of Education has defined eleven. In this work the competence of 4th year teacher training students of the Hungarian Language Teacher Training faculty in Szabadka was examined, within the framework of our environment and nature and society lessons held at the training school. The results show that the students as a whole have acquired the skills and abilities necessary to teach the subject and are suitable for teaching our environment/nature and society.

Keywords: *competence, education, our environment, teacher training students, nature and society*

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

371.13(082)
371.3(082)

УЧИТЕЉСКИ факултет на мађарском наставном језику. Међународна методичка конференција (13 ; 2024 ; Суботица)

Компетенције [Електронски извор] : зборник радова = Kompetenciák : tanulmánygyűjtemény / 13. међународна методичка конференција, Суботица, 7-8. новембар 2024. = 13. Nemzetközi Módszertani Konferencia, Szabadka, 2024. november 7-8. ; [уредник Márta Törteli Telek]. - Суботица : Учитељски факултет на мађарском наставном језику, 2024

Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/publ/2024/978-86-81960-32-5>. - Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/Kiadvanyaink/>. - Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/Публикације/>. - Насл. са насловног екрана. - Опис заснован на стању на дан 30.01.2025. - Радови на мађ., хрв. и енгл. језику. - Библиографија уз сваки рад. - Summaries.

ISBN 978-86-81960-32-5

а) Учитељи -- Образовање -- Зборници б) Васпитачи -- Образовање -- Зборници в)
Учитељи -- Компетенције -- Зборници г) Васпитачи -- Компетенције -- Зборници д)
Настава -- Методика -- Зборници

COBISS.SR-ID 162035721